

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПЕРЕКЛАДАЧА В ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

У статті висвітлено питання професійної підготовки перекладача в галузі сільського господарства. Запропоновано матеріали для навчання курсу "Практика письмового й усного перекладу" з галузі "Рослинництво".

Ключові слова: професійна підготовка перекладача, перекладацькі навички і вміння, система вправ.

Підготовка перекладачів на сучасному етапі вимагає, по-перше, розширення галузевих блоків, з якими знайомляться студенти під час навчання, а по-друге, оптимізації системи вправ для підвищення ефективності навчання за рахунок його інтенсифікації. Хоч перші кроки на цьому шляху вже зроблені, проте коло проблем залишається досить широким [1; 2; 3; 4; 5; 6].

Одна з найважливіших з них – це забезпечення процесу навчання перекладачів посібниками з галузевого перекладу, зміст, структура та система вправ яких відповідали б сучасним вимогам [6, с. 4].

Спроба вирішення цієї проблеми здійснюється на кафедрі перекладу і лінгвокраїнознавства Білоцерківського національного аграрного університету (далі – БНАУ). Отже, мета цієї статті полягає в тому, щоб, по-перше, висвітлити питання професійної підготовки перекладачів у галузі сільського господарства; по-друге, вперше запропонувати матеріали для навчання курсу "Практика письмового й усного перекладу" з галузі "Рослинництво".

Курс "Практика письмового й усного перекладу" є основним навчальним предметом у системі професійної підготовки перекладачів факультету лінгвістики БНАУ. Він має на меті підготувати спеціалістів, які володіють знаннями, вміннями та навичками в галузі письмового й усного перекладу з іноземної мови на рідну і з рідної мови на іноземну в обсязі, необхідному для того, щоб здійснювати письмовий переклад з іноземної мови на рідну і з рідної на іноземну політичних, соціально-економічних, науково-популярних, технічних і ділових текстів та інших матеріалів, а також офіційних документів міжнародного дипломатичного характеру, перекладати усно на слух (послідовно і синхронно) виступи і бесіди з іноземної мови на рідну і з рідної на іноземну, редагувати переклади рідною мовою матеріалів згаданих вище типів, редагувати іноземні тексти. Особливе місце у процесі професійної підготовки займає галузевий переклад.

Студентам пропонуються автентичні матеріали, які охоплюють дві галузі сільського господарства ("Рослинництво" і "Тваринництво"), що забезпечує засвоєння фонових знань, знайомство з найбільш уживаною термінологією та розвиток власне перекладацьких навичок і вмінь. Різноманітні типи і види вправ (некомунікативні, умовно-комунікативні, комунікативні і відповідно рецептивні, репродуктивні та продуктивні), створюють сприятливі умови для ефективного засвоєння знань на занятті і вдома.

Наведемо приклади вправ для знайомства з найбільш уживаною термінологією та розвитку перекладацьких навичок і вмінь з теми "Carrots. Variety Types. Growing Recommendations" (галузь сільського господарства – "Рослинництво").

Exercise 1 a. Study the vocabulary below:

<i>commercial fresh and "cut and peel" market</i>	<i>овочеві ринки свіжої та очищеної і порізані моркви</i>
<i>tapered slender roots</i>	<i>коренеплоди конічної тонкої форми</i>
<i>core</i>	<i>серцевина</i>
<i>home or farmer market</i>	<i>домашні або фермерські ринки</i>
<i>roadside stands</i>	<i>придорожні стенди</i>

<i>processing</i>	<i>переробка (моркви)</i>
<i>a slight shoulder</i>	<i>невеликий виступ</i>
<i>an abrupt blunt taper</i>	<i>грубе тупе звуження</i>
<i>woody</i>	<i>дерев'янистий</i>
<i>"half long" carrot</i>	<i>напівподовжена морква</i>
<i>coarse raw product root texture</i>	<i>груба текстура сирого коренеплоду</i>
<i>crow</i>	<i>верхівка</i>
<i>taper</i>	<i>звужуватися</i>
<i>late in maturity</i>	<i>пізньої стиглості</i>
<i>"baby carrot"</i>	<i>морква-малятко або мініатюрна морква</i>
<i>cello bag</i>	<i>целофанова упаковка</i>
<i>processed mixed vegetable packs</i>	<i>упакована овочева суміш</i>
<i>undersized or damaged carrot</i>	<i>маломірна чи пошкоджена морква</i>
<i>high plant population</i>	<i>велика кількість рослин</i>

Exercise 1 b. Match the phrases in column A with their equivalents in column B:

<i>A. Long (8 – 10"), tapered, slender roots, small core, deep orange color, smooth skinned.</i>	<i>1. Найбільш поширений сорт, що вирощується для продажу на овочевому ринку свіжої, порізаній та очищеній моркви.</i>
<i>B. Excellent early quality but can become woody with age.</i>	<i>2. Через грубу кореневу структуру сирого коренеплоду, як правило, не використовується для продажу на овочевих ринках.</i>
<i>C. Mainly used for home or farmer market or roadside stands, although can also be grown for commercial fresh market and processing.</i>	<i>3. Коренеплоди середньої довжини (6-7 дюймів) та досягає 1-2 дюйми в діаметрі; коренеплід циліндричної форми з невеликим виступом та загостреним тупим кінцем.</i>
<i>D. Primarily used for processing due to its excellent yield recovery.</i>	<i>4. Цей сорт використовується також у свіжих овочевих сумішах у пакетах.</i>
<i>E. Many "baby carrots" are manufactured through extensive cutting and peeling of undersized or damaged carrots intended for other fresh markets.</i>	<i>5. Цей сорт здебільшого вирощується для домашнього вжитку або для продажу на фермерських і придорожніх ринках, хоч також може вирощуватися для продажу на овочевих</i>

	<i>ринках свіжим або для переробки.</i>
<i>F. Can be difficult and expensive to grow.</i>	<i>6. Відмінний ранній сорт, але з часом може стати децю дерев'янистим.</i>
<i>G. Most common type grown for the commercial fresh and "cut and peel" market.</i>	<i>7. Як правило, це – пізній сорт.</i>
<i>H. Roots are medium in length (6 – 7"), 1-2" in diameter, cylindrical, generally with a slight shoulder and an abrupt, blunt taper.</i>	<i>8. Цей сорт моркви, як правило, слід збирати на ранній стадії дозрівання, в іншому випадку плід може швидко задерев'янути.</i>
<i>I. Not generally used for fresh market because of coarse raw product root texture.</i>	<i>9. Значна кількість маломірних та пошкоджених коренеплодів моркви переробляється шляхом нарізання та чищення для подальшого продажу на інших овочевих ринках.</i>
<i>J. Generally, late in maturity.</i>	<i>10. Цей сорт моркви потребує неабияких зусиль та коштів, щоб його виростити.</i>
<i>K. Also used in processed mixed vegetable packs.</i>	<i>11. Коренеплоди довжиною 8-10 дюймів (20-25 см), з чіткою конічною формою, невеликою серцевиною, темного помаранчевого кольору з гладенькою шкіркою.</i>
<i>L. Generally, these carrots should be harvested at an early stage of development or they become quite woody.</i>	<i>12. Завдяки відмінному врожаю в основному використовується для переробки.</i>

Exercise 1 c. Translate into Ukrainian. Use exercise 1a and 1b if necessary.

1. Most common type; 2. commercial fresh and "cut and peel" market; 3. tapered, slender roots; 4. small core; 5. deep orange color; 6. smooth skinned; 7. used for home or farmer market or roadside stands; 8. grown for commercial fresh market and processing; 9. medium in length; 10. with a slight shoulder and an abrupt, blunt taper; 11. referred to the "half long" carrot; 12. pointed or somewhat blunt root tip; 13. excellent early quality; 14. woody with age; 15. excellent yield recovery; 15. coarse raw product root texture; 16. a large diameter at the crown; 17. a conical shape that tapers quickly; 18. late in maturity; 19. the true "baby carrot"; 20. used for the cello bag; 21. used in processed mixed vegetable packs; 22. can be difficult and expensive to grow; 23. harvested at an early stage of development; 24. become quite woody; 25. extensive cutting and peeling of undersized or damaged carrots; 26. by using high plant populations.

Exercise 1 d. Translate into English. Use exercise 1a and 1b if necessary.

1. Овочеві ринки; 2. переробка на сік; 3. тонке коріння; 4. комерційний овочевий ринок; 5. мініатюрна морква; 6. пізній сорт; 7. груба коренева структура сирого коренеплоду; 8. коренеплід циліндричної форми з невеликим виступом; 9. для продажу свіжої овочевої суміші у пакетах; 10. маломірні та пошкоджені коренеплоди; 11. помаранчевий колір; 12. гладка шкірка; 13. невелика серцевина; 14. відмінний врожай; 15.

довжиною 8-10 дюймів; 16. неабиякі зусилля та кошти; 17. ранній сорт; 18. нарізання та чищення моркви; 19. подальший продаж на інших овочевих ринках; 20. рання стадія дозрівання; 21. задерев'яніти; 22. фермерські і придорожні ринки; 23. загострений тупий кінець; 24. висадження великої кількості рослини; 25. целофанова упаковка; 26. конус.

Exercise 1 e. Listen to Text 1 in English. Use your shorthand to write it down. Translate it into Ukrainian.

Exercise 2 a. Read and translate the text:

<p style="text-align: center;">Soil Conditions (1)</p> <p>Well drained, sandy loam and muck soils (2) of pH 5.5 to 7.0 are desirable. A chisel plow (3) is recommended to work soils (4) to a depth of 12 to 15 inches to minimize compaction and promote good root penetration (5). Compacted soils (6) will lead to reduced and distorted root growth (7). The building of raised beds (8) may help to obtain optimum drainage and maximize root length and quality.</p>	<p>1. умови ґрунту</p> <p>2. добре осушені супіщані удобрені ґрунти</p> <p>3. культиваторний плуг або розпушувач ґрунту</p> <p>4. ґрунтові роботи</p> <p>5. проростання кореня</p> <p>6. ущільнені ґрунти</p>
<p style="text-align: center;">Seed Treatment (9)</p> <p>Carrot seed numbers approximately 23,000 per ounce. Use high quality size graded and fungicide treated seed (10) for optimum uniformity and performance (11). Pelleted carrot seed (12) is commonly used with precision spacing (13), and has been found to be useful in improving size and uniformity. A number of pelleting materials (14) are available which differ in weight, cost, and response to soil moisture (15).</p>	<p>7. затримання та порушення розвитку кореневої системи</p> <p>8. припідняті грядки</p> <p>9. обробка насіння</p> <p>10. високоякісне сортове оброблене протигрибковими засобами насіння</p> <p>11. оптимальна однакова форма і продуктивність при зборі врожаю</p> <p>12. гранульоване насіння моркви</p>
<p style="text-align: center;">Seeding (16)</p> <p>Fields may be seeded as early as the first half of April and as late as the first of July (17). Generally 2-4 lbs. of raw seed (18) are needed per acre (19) for fresh market or slicing carrots for processing (20). For dicing carrots (21), 1-2 lbs. of seed are needed.</p> <p>If raised beds are used they should be at least 4 inches high (22) on 20 to 40 inch centers. One or two scatter rows (23) (12-15 inches apart) (24) are seeded per bed. For non-bedded plantings (25) use</p>	<p>13. точний інтервал посадки</p> <p>14. гранульоване насіння</p> <p>15. відрізняються за вагою, вартістю та сприйнятністю до вологості ґрунту</p> <p>16. посадка</p> <p>17. не раніше першої половини квітня і не пізніше першої половини липня</p> <p>18. 2-4 фунти насіння</p>

a row spacing of 16 to 30 inches apart (26) and in-row stands of 10-20 plants per foot (27) for dicing, or 20-30 plants per foot of row (28) for slicing (or fresh market) carrots.

Seeding with **a precision seeder (29)** (ex. Stanhay or equivalent) is recommended. With **a special shoe (30), 3 lines 1 1/2 in. apart (31)** are seeded for each row and the **seed belt (32)** is punched to drop 7 to 8 seeds per foot of line in the two outside lines and 5 to 6 seeds per foot in the middle line. Use **the lower seeding rate (33)** when **the reported germination (34)** is over 90% and for planting dicing carrots for processing.

To obtain a uniform size and shape of "true baby" or cut and peel carrots, seed should be sown at **high density (35) and distributed evenly in wide bands or solid beds (36)**. The seed should not be pelleted but **must be size-graded by the supplier (37)**. A precision seeder is not necessary for planting this type of carrot. Adequate results have been obtained by planting with **a plate seeder (38) at the rate of 80 to 100 seeds per bed foot (39)**. Rows should be 2 to 10 inches apart. **As many as 10 rows per bed (40)** may be used. Planting scatter rows at 4 in. results in **a "solid" stand (41)**. **At this spacing (42)**, approximately 20 to 25 lbs. of seed per acre may be required.

19. на акр

20. нарізана скибочками морква для переробки на сік

21. морква, нарізана кубиками

22. принаймні 4 дюйми висотою

23. окремі рядки

24. 12-15 дюймів один від одного

25. для посадки на неприпіднятих грядках

26. міжряддя на відстані 16-30 дюймів один від одного

27. рядок з 10-20 рослин на 1 фут

28. рядок з 20-30 рослин на 1 фут

29. сівалка точного висіву

30. спеціальний цепок (насадка)

31. 3 лінії 1,5 дюйми одна від одної

32. висівний ремінь

33. нижча посівна норма

34. очікуване проростання насіння

35. висока щільність ґрунту

36. розподілене рівномірно на широкі смуги та щільно розташовані рядки

37. повинно бути класифіковано постачальником за розміром

38. пластинчата сівалка

39. у кількості 8-100 насінин на 1 фут грядки

40. до 10 рядків на одну грядку

41. суцільне насадження

42. на такій відстані

Exercise 2 b. Match the phrases in column A with their equivalents in column B:

<p>A. With a special shoe, 3 lines 1 1/2 in. apart are seeded for each row.</p>	<p>1. Висадка на припіднятих грядках сприятиме досягненню оптимального осушення ґрунту і максимальної довжини кореня та якості корнеплода.</p>
<p>B. One or two scatter rows (12-15 inches apart) are seeded per bed.</p>	<p>2. Для вирощування моркви бажані добре осушені супіщані удобрені ґрунти із вмістом 5,5-7,0 рН.</p>
<p>C. Well drained, sandy loam and muck soils of pH 5.5 to 7.0 are desirable.</p>	<p>3. Придатне для посадки гранульоване насіння відрізняється за вагою, вартістю та прийнятністю до вологості ґрунту.</p>
<p>D. Pelleted carrot seed is commonly used with precision spacing, and has been found to be useful in improving size and uniformity.</p>	<p>4. Для досягнення оптимальної однакової форми та продуктивності при зборі врожаю використовуйте високоякісне сортове оброблене протигрибковими засобами насіння.</p>
<p>E. Compacted soils will lead to reduced and distorted root growth.</p>	<p>5. Для отримання врожаю для продажу свіжої моркви на овочевому ринку та для переробки на сік нарізаної скибочками моркви на 1 акр необхідно 2-4 фунти насіння.</p>
<p>F. Seeding with a precision seeder is recommended.</p>	<p>6. На одну посівну грядку припадає 1-2 окремі рядки на відстані 12-15 дюймів від центру.</p>
<p>G. Fields may be seeded as early as the first half of April and as late as the first of July.</p>	<p>7. З метою зведення до мінімуму щільності ґрунту та забезпечення ефективного проростання кореня для ґрунтових робіт на глибині 12-15 дюймів рекомендується використовувати культиваторний плуг або розпушувач ґрунту.</p>
<p>H. The seed belt is punched to drop 7 to 8 seeds per foot of line in the two outside lines and 5 to 6 seeds per foot in the middle line.</p>	<p>8. Якщо морква висівається на припіднятих грядках, то вони мають бути принаймні 4 дюйми у висоту на відстані 20-40 дюймів від центру.</p>
<p>I. A number of pelleting materials are available which differ in weight, cost, and response to soil moisture.</p>	<p>9. Ущільнені ґрунти можуть призвести до затримання та порушення розвитку кореневої системи.</p>
<p>J. Carrot seed numbers approximately</p>	<p>10. Для посадки моркви рекомендується сівалка</p>

23,000 per ounce.	точного висіву
K. Generally 2-4 lbs. of raw seed are needed per acre for fresh market or slicing carrots for processing.	11. Гранульоване насіння моркви зазвичай висівається з точним інтервалом посадки; воно було визнане таким, що покращує розмір та однаковість корнеплоду.
L. Use high quality size graded and fungicide treated seed for optimum uniformity and performance.	12. За допомогою спеціального цепка (насадка) вимірюються 3 лінії на відстані 1,5 дюйми одна від одної.
M. A chisel plow is recommended to work soils to a depth of 12 to 15 inches to minimize compaction and promote good root penetration.	13. Висівний ремінь має спеціальні отвори, через які 7-8 насінин на фут потрапляють у дві зовнішні лінії, а 5-6 насінин – у середню лінію.
N. If raised beds are used they should be at least 4 inches high on 20 to 40 inch centers.	14. Задовільні результати були отримані за допомогою пластинчатої сівалки.
O. The building of raised beds may help to obtain optimum drainage and maximize root length and quality.	15. Поля можна засівати не раніше першої половини квітня і не пізніше першої половини липня.
P. Adequate results have been obtained by planting with a plate seeder.	16. На одну унцію припадає приблизно 1200 насінин моркви.

Exercise 2 c. Translate into Ukrainian. Use exercise 1a and 1b if necessary.

1. Well drained; 2. approximately 20 to 25 lbs. of seed per acre; 3. sandy loam and muck soils; 4. a "solid" stand; 5. planting scatter rows; 6. a chisel plow; 7. work soils; 8. as many as 10 rows per bed; 9. a plate seeder; 10. to minimize compaction and promote good root penetration; 11. compacted soils; 12. must be size-graded by the supplier; 13. reduced and distorted root growth; 14. raised beds; 15. to obtain optimum drainage; 16. distributed evenly in wide bands; 17. solid beds; 18. maximize root length and quality; 19. high density; 20. germination; 21. high quality size graded and fungicide treated seed; 22. the lower seeding rate; 23. seed belt; 24. a special shoe; 25. optimum uniformity and performance; 26. pelleted carrot seed; 27. precision spacing; 28. a precision seeder; 29. differ in weight, cost, and response to soil moisture; 30. slicing carrots for processing; 31. dicing carrots; 32. scatter rows; 33. in-row stands of 10-20 plants per foot; 34. non-bedded plantings.

Exercise 2 d. Translate into English. Use exercise 1a and 1b if necessary.

1. Добре осушені суглинисті удобрені ґрунти; 2. суцільне насадження; 3. ґрунтові роботи; 4. у кількості 8-100 насінин на 1 фут грядки; 5. ущільнені ґрунти; 6. висока щільність ґрунту; 7. припідняті грядки; 8. нижча посівна норма; 9. високоякісне сортове оброблене протигрибковими засобами насіння; 10. 3 лінії 1,5 дюйми одна від одної; 11. гранульоване насіння моркви; 12. сівалка точного висіву; 13. посадка; 14. рядок з 10-20 рослин на 1 фут; 15. 2-4 фунти насіння; 16. для посадки на неприпіднятих грядках; 17. нарізана скибочками морква для переробки на сік; 18. принаймні 4 дюйми висотою; 19. 12-15 дюймів один від одного; 20. окремі рядки; 21. морква, нарізана кубиками; 22. міжряддя на відстані 16-30 дюймів один від одного; 23. спеціальний цепок (насадка); 24. висівний ремінь; 25. не раніше першої половини квітня і не пізніше першої половини липня; 26. відрізняються за вагою, вартістю та сприйнятністю до вологості ґрунту; 27. точний інтервал посадки; 28. розподілене на широкі смуги та щільно розташовані рядки; 29. пластинчата сівалка; 30. обробка насіння; 31. оптимальна однакова форма і продуктивність при зборі врожаю; 32. затримка та порушення розвитку кореневої системи; 33. до 10 рядків на одну грядку; 34. культиваторний плуг або розпушувач ґрунту; 35. проростання кореня.

Exercise 2 e. Listen to Text 2 in English. Use your shorthand to write it down. Translate it into Ukrainian.

Exercise 2 f. Role-play the situation. You are present at the conference where the problems of carrot growing are being discussed. Study the dialogue in which ESW is Extension Service Worker, I– Interpreter, A – Audience. Then make up a similar dialogue.

ESW: Good afternoon! My name is I am an Extension Service Worker and I am happy to answer all your questions.

I: Добрий день! Мене звуть... Я робітник Дорадчої служби. І я радий відповісти на Ваші запитання.

A: Добрий день! Мене звуть... У мене є запитання.

I: Good afternoon! My name is I have a question.

A: Який сорт моркви здебільшого використовується для домашніх або фермерських ринків?

I: What sort of carrots is mainly used for home or farmer markets?

ESW: Thank you for your question. Nantes is mainly used for home or farmer markets.

I: Для домашніх або фермерських ринків здебільшого використовується сорт "нанти".

A: Дякую.

I: Thank you.

A: Добрий день! Мене звуть.... І ось моє запитання.

I: Good afternoon! My name is Here is my question.

A: Які ґрунти можуть призвести до затримки та порушення розвитку кореневої системи?

I: Which soils can lead to reduced and distorted root growth?

ESW: Well, thank you for your question. Compacted soils will lead to reduced and distorted root growth.

I: Ущільнені ґрунти можуть призвести до затримки та порушення розвитку кореневої системи.

A: Дякую.

I: Thank you.

A: Дякую.

I: Thank you.....

Ми сподіваємося, що запропоновані нами вправи допоможуть вирішити проблему професійної підготовки перекладача в галузі сільського господарства: рівень оволодіння письмовим і усним перекладом з іноземної мови на рідну і з рідної на іноземну буде невпинно покращуватися, а викладач буде допомагати студентам не інтуїтивно, а науковим методом.

Використані джерела

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч. І. Граматичні труднощі / В. І. Карабан. – Вінниця, вид-во "Нова книга", 2001. – 272 с.
2. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 606 с.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 448 с.
4. Нестеренко Н. М. A Course in interpreting and translation : посібник для студентів і викладачів вищих навчальних закладів / Н. М. Нестеренко. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 240 с.
5. Переклад англійської громадсько-політичної літератури. Європейський союз та інші міжнародні політичні, економічні, фінансові та військові організації / О. В. Ребрій : навч. посібник для студентів вищих закладів освіти / За ред. Л. М. Черноватого та В. І. Карабана. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 240 с.
6. Черноватий Л. М. Переклад англійської технічної літератури. Електричне та електронне побутове устаткування. Офісне устаткування. Комунікаційне устаткування. Виробництво та обробка металу / Черноватий Л. М. : навч. посібник / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, О. О. Омелянчук / За ред. Л. М. Черноватого і В. І. Карабана. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 296 с.

Стрелецкая С. В.

ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ПОДГОТОВКА ПЕРЕВОДЧИКА В ОБЛАСТИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В статье рассмотрен вопрос профессиональной подготовки переводчика в области сельского хозяйства. Предложен материал для обучения курсу "Практика письменного и устного перевода" в области "Растениеводство".

Ключевые слова: профессиональная подготовка переводчика, переводческие навыки и умения, система упражнений.

Strilets'ka S. V.

TRANSLATOR PROFESSIONAL TRAINING IN THE FIELD OF AGRICULTURE: PROBLEMS AND PROSPECTS

The problem of translator professional training in the field of agriculture has been highlighted in the article. The material for "Written and oral translation course" teaching in the field of "Plantgrowing" has been suggested.

Key words: translator professional training, translator skills and abilities, the system of exercises.

Стаття надійшла до редакції 01.06.13

